

Aan Anna Maria van Schurman

8 juli 1647

m: Den Haag, KB, ms. KA 44, nr. 401; **c**: *ibid.*, ms. KA 45, f. 143r-v; **d1**: Worp, *Briefwisseling*, 4617; **d2**: Rasch, *Driehonderd brieven over muziek van, aan en rond Constantijn Huygens*, 815-817, nr. 4617.

Nobiliss[im]a Virgo,

Eximii popularis mei, cuius hactenus artificem ob oculos habuisti manum non e vulgo, nunc et mentem et ingenium vide, et ab his profecta praestantissima atque, ut mihi quidem videntur, cum antiquitate comparabilia monumenta. Vide, inquam, et cum bonis omnibus dole huius tam lucidi sideris in Batavo climate curriculum brevius fuisse, quam paene solis hyberni est ad Septentrionem. Si satis memini, querebaris huiusmodi libellos in urbe v[est]ra non extare. Gaudebo, si ne hactenus quidem allati fuerint, ut ab amico Hagiensi potius quam ab ulla manu externa accipias magnum poetam Hagiensem, decus revera nostrum et natalium, fateor, meorum grande ornamentum.

Psalmi nostri, quorum nonnullis pro humanitate tua patientissimas aures commodasti, ad unum omnes excusi sunt. Sequuntur Cantiones Gallicae et Italicae, quas simul duxi nescio an edendas an expuendas, ut semel hisce naeniis defunctus amicis flagitantibus videri possem totam fidem liberasse. Videbis tu etiam id opusculum, simulatque exortum fuerit e lentulis vel certe distractissimis manibus typografi regii, cuius ut cetera despicias, utique elegantes typos non improbabis.

Quam τοῦ μαίνοντος pictoris v[est]ri Henrici Goutii penes me mirabilem tabellam esse narravi, etiam nunc transmissa fuisset, nisi succurrisset quod ipsam te Hagae videbaris polliceri in hanc aetatem. Quo in consilio si adhuc perstas, ut ego quidem opto ac te cum ceteris amicis rogo, tutius illud κειμήλιον hic visetur cum paucis aliis, quibus te, nisi fallor, vix paenitebit breve momentum impendisse. Manda tamen, si quid secus curatum velis; ecce enim cum imperio iniungas summae virtutis tuae et eruditionis cultor et admirator, C[onstantinus] H[ugenius]. IIX Iul[ii] 47.

Fratrique D[omino] Voetio item, optimo et humanissimo viro, Sal[utem] Plur[imam] dico.

1 Nobiliss[im]a Virgo: *om.* **d1**   **5** sideris [*] in **m** || brevius curriculum **d1**   **5-6** est [[procul]] ad **m**   **6** [[ei]]huiusmodi **m**   **8** natalium [[quidem]], fateor **m**; fateor: favore **d1**   **12** amicis [[possem]] flagitantibus **m**   **12-13** possem [[nihil ult]] totam **m**   **13** simulatque [[prodierit]] exortum **m**   **13-14** vel [[occupatis]] certe [[mani]] **m**

16 Qua[e]m [[infortunati artificis]] τοῦ μάλιντος m || |Henrici: om. d1 || tabellam [[est]] esse m 17 nunc [[ad]] transmissa m || nisi [[in mentem venisset]] succurrisset m || quod [[Hagam]] ipsam m 18 quidem [[te]] opto m 20 paenitebit [[horulas]] [[tua]] breve m || quid [[factum mavelis]] secus m 20-21 enim [[cui]] cum m 21 iniungas [[quidcumque vitae erit]] summae m || admirator [[deditiss[im]us]] m 21-22 summae ... H[ugenus]: om. d1 23-24 Fratrique ... dico: add. in comp. ling. vern. d1

Doorluchtige vrouwe,

Ziehier de gedachten en het genie van een onvolprezen stadsgenoot, van wie u tot nu toe de kunstzinnige hand onder ogen hebt gehad,¹ en de voortreffelijke getuigenissen hiervan die, naar mijn oordeel althans, de vergelijking met de oudheid kunnen doorstaan. Bekijk ze, zeg ik u, en betreur samen met alle cultuurminnaars dat deze zo lichtende ster aan het Hollandse firmament een haast nog kortere levensduur kreeg toebedeeld dan de winterzon in het hoge noorden. Indien ik me goed herinner, hebt u erover geklaagd dat dit soort boekjes in uw stad niet te vinden zijn. Indien u nog steeds geen exemplaar is bezorgd, zal het me verheugen dat u deze grote Haagse dichter² van uw Haagse vriend mag ontvangen, liever dan van een vreemde hand. Ik vind hem inderdaad een parel voor onze stad en de grote trots van mijn stadsgenoten.

Onze Psalmen, waarvan u er, vriendelijk als u bent, een aantal met geduldige oren hebt beluisterd, zijn nu tot de laatste toe gedrukt. Ze worden gevolgd door Franse en Italiaanse ‘Airs’, die ik maar heb toegevoegd, zonder te weten of ze nu uitgegeven dan wel uitgespuwd verdienen te worden.³ Nu ik me van die klaagzangen heb afgemaakt, kunnen mijn vrienden, die maar bleven aandringen, instemmen dat ik mijn gegeven woord volledig heb ingelost. U zult ook dit werkje zien, zodra het uit de handen van de koninklijke drukker is geperst.⁴ Hij is

---

¹ Huygens bedoelt Janus Secundus (Den Haag, 15 november 1511-Doornik, 1536) die in de eerste plaats bekend staat als dichter, maar ook enkele wasportretjes en medaillons ontwierp, onder meer van zijn geliefde, Julia, en van Karel V. Anna Maria schreef zelf een gedichtje bij de medaille van Julia, *In imaginem Iuliae, a Ioh[anne] Secundo quam artificiosissime exsculptam* (Bij het portretje van Julia, door Janus Secundus bijzonder kunstzinnig uitgebeeld, cf. G.D.J. Schotel, *Anna Maria van Schurman*, Den Haag 1853, *Aanteekeningen en bijlagen*, p. 13). Huygens reageerde met zijn *Ad Schurmannam, num I[ani] Secundi sculpturam imitari voluerit* (Aan Van Schurman, of ze de boetseerkunst van Janus Secundus heeft willen navolgen), zie Worp, *Gedichten*, dl. IV, p. 146. Over de bewondering van Huygens voor Secundus’ gedichten en medaillons, zie Blom in zijn commentaar bij Huygens, *Mijn leven*, dl. II, p. 18-19.

² Janus Secundus, zoon van Nicolaas Everaerts, jurist en president van het Hof van Holland, bleek een talentvol Neolatijns dichter, die zijn eerste Latijnse verzen schreef toen hij amper tien jaar oud was. Naast zijn *Basia* (Kusgedichten), naar het voorbeeld van Catullus, 5 en 7, schreef hij drie boeken *Elegieën*, waarvan het eerste deel in elf gedichten de relatie van Secundus en zijn al dan niet fictieve eerste geliefde, Julia, belicht (*Julia Monobiblos*, een titel die verwijst naar Propertius). Zie over hem onder meer J.P. Guépin, *De kunst van Janus Secundus. De ‘Kussen’ en andere gedichten* (Amsterdam 1991). Wellicht bezorgde Huygens aan Van Schurman een exemplaar van de editie door Petrus Scriverius (Leiden: Jacob Marcus, 1619 of Franciscus Hegerus, 1631).

³ Huygens bedoelt de *Pathodia sacra et profana occupati*. Twintig composities op enkele Latijnse psalmcitataten worden gevolgd door twaalf Italiaanse en zeven Franse *Airs*, wereldse teksten met amoureuze inslag, vermoedelijk van Huygens zelf. Muzikaal gezien vertonen de liederen een sterke italianiserende invloed. Zie het artikel van Rudolf Rasch in DZE.

⁴ De *Pathodia* verschenen nog in 1647 te Parijs, bij Robert Ballard, *unici Regiae musicae typographi* (enige drukker van de koninklijke muziek).

een eerder trage werker of houdt zich alleszins met honderd-en-een zaken bezig, en ook al vindt u de inhoud maar povertjes, zijn bijzonder fraaie zetwerk zal beslist uw goedkeuring wegdragen.

Het wonderlijke paneeltje van die *gekke* schilder, uw stadsgenoot Hendrik Goudt,⁵ waarover ik u vertelde dat ik het in mijn bezit heb, had ik nu meteen ook meegegeven,⁶ als het me niet plots te binnen was geschoten, dat u blijkbaar beloofde dat u nog deze zomer naar Den Haag zoudt komen. Indien u nog steeds bij dat voornemen blijft, wat ik echt hoop en u vraag met alle andere vrienden, zult u dit *dierbaar bezit* veiliger hier bekijken, samen met enkele andere werkjes. Als ik me niet vergis, zult u er nauwelijks spijt van hebben dat u er een minuutje van uw tijd aan hebt besteed. Laat het me echter weten, als u het liever anders ziet gebeuren, neen, draag het me op met de hoogste autoriteit. 8 juli 1647.

Vol achting en bewondering voor uw grote deugdzaamheid en eruditie, Constantijn Huygens.

Mijn hartelijke groeten aan de Heer Voetius en uw broer, een voortreffelijk en hoogst beminnelijk man.

---

⁵ Hendrik Goudt (Den Haag, 1583-Utrecht, 1648) studeerde een tijdlang te Rome en werd een bekend tekenaar, schilder en etser. Uit de beschrijvingen die hij vaak aan zijn teksten toevoegde, blijkt dat hij ook een bekwaam kalligraaf was. Zijn moeder, Anneken Cool, was psychisch gestoord, een kwaal die zich vanaf de jaren 1620 ook in haar zoon manifesteerde, van daar 'die *gekke* schilder daar bij u'.

⁶ Volgens Rasch, *Driehonderd brieven over muziek van, aan en rond Constantijn Huygens*, 817, n. 10 zou het gaan om een voorstelling van *Jupiter en Mercurius in het huis van Philemon en Baucis*. Goudt maakte in 1612 een miniatuurgravure van dit onderwerp, naar een schilderijtje van Adam Elsheimer.